

УДК: 378:37.091.12.011.3-0516[57:63]

О. Б. Мехед, С. В. Рябченко
(Україна, м. Чернігів)

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ВАЛЕОЛОГІЧНИХ ПОНЯТЬ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті наведено основні аспекти підготовки майбутніх педагогів до соціально-педагогічної діяльності, направленої на формування валеологічних понять та мотивацію молоді до здорового способу життя.

Ключові слова: валеологічні поняття, здоров'язбережувальне освітнє середовище, здоровий спосіб життя, мотиваційна діяльність, молодь, соціально-педагогічна діяльність.

Актуальність. У сучасному світі існує соціальне замовлення на педагога, який не лише володіє здоров'язбережувальними технологіями, а й здатний активно їх впроваджувати в процеси навчання і виховання, спроможний організувати освітній процес з урахуванням мотивації всіх його учасників до здорового способу життя, а також готовий активно сприяти розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів.

Процес створення та забезпечення існування здоров'язбережувального середовища для студентів, що сприятиме формуванню у майбутніх педагогів здоров'язбережувальної компетентності включає розв'язання наступних завдань: раціональна організація освітнього процесу; успішне та безперервне впровадження в освітній процес здоров'язбережувальних технологій; контроль та коригування за необхідності інноваційних методів і засобів навчання та виховання.

Вищезазначене передбачає оновлення змісту підготовки майбутніх педагогів, що має за мету також поглиблення та розширення соціально-педагогічної компетентності фахівців, зокрема вчителів біології та основ здоров'я, та формування їх готовності до продуктивної професійної діяльності. Вищезазначені питання піднімалися у попередніх публікаціях [1; 2]. Для розв'язання цього завдання необхідно сформуванню у молоді стійку мотивацію до здорового способу життя, систематично здійснювати комплекс здоров'язберігаючих заходів, спрямованих на усвідомлення всіма учасниками освітнього процесу цінності власного здоров'я. На законодавчому рівні це закріплено Законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Національною доктриною розвитку освіти України у XXI столітті», Державними Програмами «Діти України», «Здоров'я нації на 2009–2013 роки», «Репродуктивне здоров'я нації на 2006–2015 рр.».

Формування позитивної мотивації на здоровий спосіб передбачає, в свою чергу, створення сприятливих умов для виховання особистості з високим рівнем культури здоров'я, яка б мала певний набір життєво необхідних знань, а також володіла б відповідними вміннями та навичками, що дозволили б їй свідомо визнавати пріоритетність здорового способу життя як основного чинника збереження та зміцнення здоров'я. Також позитивна мотивація на здоровий спосіб життя передбачає здійснення діяльності, домінуючої поведінки стосовно здоров'я власного та оточуючих.

Вказане вище значною мірою передбачає необхідність забезпечення якісної підготовки майбутніх педагогів до формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у молодих

людей. Крім того, вирішення сучасних проблем оздоровчої освітньої галузі, до яких відноситься, зокрема, формування в учнів валеологічних понять, вимагає комплексного взаємоузгодження знань, умінь і навичок не лише природничих, а й соціальних, та навіть гуманітарних наук.

Мета дослідження полягала у виявленні особливостей підготовки майбутніх учителів до формування в школярів валеологічних понять при здійсненні соціально-педагогічної діяльності.

У процесі виконання роботи розв'язувались такі **завдання**:

1. Здійснення теоретичного аналізу досліджуваної проблеми у педагогічній теорії та у шкільній практиці.

2. Обґрунтувати особливості підготовки майбутніх учителів до формування в учнів валеологічних понять при здійсненні соціально-педагогічної діяльності.

Методи дослідження: теоретичні (аналіз філософських, психолого-педагогічних та методичних літературних джерел з метою визначення змісту підготовки майбутнього вчителя, сутності основних валеологічних понять, а також при визначенні змісту й можливостей використання соціально-педагогічної діяльності у процесі формування валеологічних понять); емпіричні (анкетування, інтерв'ювання, тестування студентів, вчителів та учнів з метою аналізу готовності студентів та вчителів до формування в учнів валеологічних понять при здійсненні соціально-педагогічної діяльності, педагогічне спостереження за процесом навчання студентів та учнів, якісний та кількісний аналіз одержаних експериментальних даних); статистичні (групування та розподіл первинних емпіричних даних, ранжування, порівняння та оцінка репрезентативності отриманих експериментальних вибірок, кореляційний аналіз тощо).

Результати дослідження та їх обговорення. В ході дослідження виявлено загальний недостатній стан готовності майбутніх вчителів до формування в учнів валеологічних понять, зокрема у ході здійснення соціально-педагогічної діяльності. Для розв'язання даного питання вважаємо за доцільне науково обґрунтувати педагогічні умови, що дадуть можливість забезпечити розвиток цієї готовності з метою підвищення ефективності формування валеологічних понять в учасників освітнього процесу. До вказаних умов у першу чергу слід віднести: переконання студентів щодо доцільності та ефективності здійснення соціально-педагогічної роботи; забезпечення теоретичної і практичної підготовки майбутнього вчителя до формування понятійного апарату учнів; застосування відповідних технологій навчання; сприяння впровадженню рефлексивного підходу при аналізі власної діяльності у майбутніх вчителів.

Модель підготовки майбутнього вчителя до формування в учнів валеологічних понять у ході здійснення соціально-педагогічної діяльності містить чотири основні компоненти, а саме: мотиваційно-цільовий (забезпечує умотивованість та готовність майбутнього педагога до здійснення соціально-педагогічної діяльності, зокрема для формування валеологічних понять), змістовий (передбачає орієнтування студента у змісті навчальних програм, а також розуміння структури та змісту соціально-педагогічної діяльності та основних закономірностей формування валеологічних понять під час її здійснення), організаційно-діяльнісний (включає уміння добирати форми, методи і засоби навчання для формування в учнів валеологічних понять та визначати педагогічні умови організації навчального процесу, які забезпечують досягнення вказаної мети) та результативно-оцінювальний (пов'язаний з отриманням зворотної інформації про рівень засвоєння учнями валеологічних понять та

аналіз власного досвіду, корекцію результатів та удосконалення змісту професійної діяльності).

При порівнянні результатів готовності студентів до навчання учнів та формування у них валеологічних понять при здійсненні соціально-педагогічної діяльності було встановлено наявність вірогідних відмінностей між контрольними та експериментальними групами (для рівня значущості 0,05). В експериментальних групах майже 75 % студентів досягли евристичного та креативного рівня готовності, тоді як у контрольних групах 95 % респондентів знаходяться на адаптивному та репродуктивному рівнях. Загальне зростання середнього рівня готовності майбутніх учителів до формування в учнів валеологічних понять при здійсненні соціально-педагогічної діяльності склало близько 26 %.

Під час педагогічної практики відмічено значні позитивні зрушення щодо розвитку мотиваційно-цільового та результативно-оцінювального компонентів.

Таким чином, було підтверджено ефективність впровадження формування валеологічних понять при здійсненні соціально-педагогічної діяльності за умови створення обґрунтованих нами педагогічних умов щодо підготовки майбутніх вчителів.

Висновки. Узагальнення результатів проведеного дослідження свідчить про доцільність впровадження у підготовку майбутніх вчителів готовності до здійснення соціально-педагогічної діяльності, зокрема для формування валеологічних понять, а також з метою створення мотивації молоді до здорового способу життя. Побудована методична система передбачає проходження майбутніми вчителями спеціальної підготовки для оволодіння навичками формування в учнів валеологічних понять шляхом впровадження здоров'язберігаючих технологій під час здійснення соціально-педагогічної діяльності.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямку є забезпечення формування здоров'язбережувальної компетентності в ході здійснення соціально-педагогічної діяльності вчителя.

Література

1. Мехед О. Б. Формування здорового способу життя як важлива частина виховання та соціалізації підростаючого покоління. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. Вип. 4 (160): Чернігів, НУЧК, 2019. С. 84–88.
2. Мехед О. Б., Рябченко С. В., Жара Г. І. Аналіз факторів, що впливають на формування здорового способу життя молоді. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. Вип. 3 (159). Чернігів: НУЧК, 2019. С. 260–268.
3. Носко М. О., Гаркуша С. В., Воеділова О. М. Здоров'язбережувальні технології у фізичному вихованні: монографія. Київ: СПД Чалчинська Н. В., 2014. 300 с.
4. Носко М. О., Грищенко С. В., Носко Ю. М. Формування здорового способу життя: навчальний посібник. Київ: Леся, 2013. 160 с.